Pterozaurai

Pterozaurai (lot. *Pterosauria*) – archozaurų būrys, išnykę skraidantieji ropliai. Tai pirmieji stuburiniai, persikėlę gyventi į orą. Atsirado vėlyvojo triaso laikotarpiu ir išnyko kartu su dauguma dinozaurų rūšių – kreidos periodo pabaigoje. Gali būti, kad pterozaurai ir dinozaurai turėjo bendrą protėvį.

Manoma, kad tai buvo lėti, bet geri skrajūnai. Jie tikriausiai galėjo lengvai pakilti nuo žemės dėl stiprių sparnų raumenų.

Turinys

Kūno sandara

Maistas

Sistematika

Pobūris Ramforinchoidai (*Rhamphorhynchoidea*)

Pobūris Pterodaktiloidai (*Pterodactyloidea*)

Pterosauria

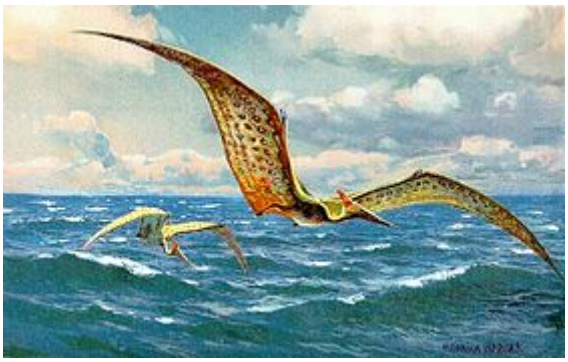

Pteranodonas (*Pteranodon*)

Mokslinė klasifikacija

Karalystė:	Gyvūnai (*Animalia*)
Tipas:	Chordiniai (*Chordata*)
Potipis:	Stuburiniai (*Vertebrata*)
Klasė:	Ropliai (*Sauropsida*)
Poklasis:	Diapsidai (*Diapsida*)
Būrys:	Pterozaurai (*Pterosauria*)

Pobūriai

- Rhamphorhynchoidea
- Pterodactyloidea

Kūno sandara

Visi pterozaurai turėjo sparnus, pritvirtintus prie itin ilgo ketvirto priekinių galūnių piršto ir kūno šonų. Sparnas – tai plona plėvelė tarp liemens, pailgėjusio piršto ir užpakalinių kojų. Kiti trys priekinių galūnių pirštai buvo trumpi. Kojos buvo su penkiais pirštais – keturi ilgi, su nagais, penktasis trumpas ir benagis. Kaulai ploni, dauguma – tuščiaviduriai, todėl skeletas buvo labai lengvas.

Įvairios rūšys turėjo įvairių formų snapus, dažnai net labai neįtikėtinos išvaizdos – nuo buko dimorfodonto snapo iki gana sudėtingo tapejaros snapo su daug įdubimų ir iškilimų. Kai kurie pterozaurai, kaip pteranodonas ar tapejara, ant pakaušio turėjo keistą galvos kaulo pratęsimą.

Maistas

Pterozaurai mito labai įvairiai. Vieni, turėję ilgas kaukoles ir aštrius dantis, matyt mito žuvimis, gal net smulkiais sausumos padarėliais. Kiti gaudydavo vabzdžius, smulkius dinozaurus ar maitinosi dvėseliena.

Sistematika

Yra žinoma daugiau kaip 120 pterozaurų rūšių. Ankstyviausieji iš jų – *rhamphorhynchoidea* pobūrio atstovai, kurie turėjo ilgą uodegą ir trumpą kaklą. Vėliau pasirodė pterodaktiloidai (*Pterodactyloidea*). Šie buvo daug didesni, turėjo trumpą uodegą, ilgą galvą ir ilgą kaklą.

Pobūris Ramforinchoidai (*Rhamphorhynchoidea*)

Eudimorfodontas

- *Preondactylus*
- Šeima Dimorphodontidae
  - Dimorfodontas (*Dimorphodon*)
  - *Peteinosaurus*
- Šeima Anurognathidae
  - *Anurognathus*
  - *Batrachognathus*
  - *Dendrorhynchoides*
  - *Jeholopterus*
- Šeima Campylognathoididae
  - *Austriadactylus*
  - Eudimorfodontas (*Eudimorphodon*)
  - *Campylognathoides*
- Šeima Rhamphorhynchidae
  - Pošeimis **Rhamphorhynchinae**
    - *Angustinaripterus*
    - *Dorygnathus*
    - *Nasodactylus*
    - *Rhamphocephalus*
    - Ramforinchas (*Rhamphorhynchus*)
  - Pošeimis **Scaphognathinae**
    - *Cacibupteryx*
    - *Harpactognathus*
    - *Pterorhynchus*
    - Skafognatas (*Scaphognathus*)
    - *Sordes*

Neaiški klasifikacija

- *Comodactylus*
- *Laopteryx*
- *Odontorhynchus*
- *Parapsicephalus*
- *Rhamphinion*

Pobūris Pterodaktiloidai (*Pterodactyloidea*)

- **Superšeima *Ornithocheiroidea***
  - Šeima Istiodactylidae
    - *Nurhachius*
    - *Istiodactylus*

Kreidos periode gyvenęs *Anhanguera piscator* greičiausiai mito žuvimi

- Šeima Ornithocheiridae
  - *Anhanguera*
  - *Arthurdactylus*
  - *Boreopterus*
  - *Brasileodactylus*
  - *Coloborhynchus*
  - *Haopterus*
  - *Liaoningopterus*
  - *Liaoxipterus*
  - *Ludodactylus*
  - *Ornithocheirus*
- Šeima Pteranodontidae
  - *Bogolubovia* (?)
  - *Nyctosaurus*
  - Pteranodonas (*Pteranodon*)
  - *Ornithostoma*
- Šeima Nyctosauridae

- **Superšeima *Ctenochasmatoidea***
  - *Cycnorhamphus*
  - *Feilongus*
  - *Pterodactylus*
  - Šeima Gallodactylidae
    - *Cycnorhamphus*
  - Šeima Pterodactylidae
    - Pterodaktilis (*Pterodactylus)*
  - Šeima Ctenochasmatidae
    - Pošeimis **Ctenochasmatinae**
      - *Beipiaopterus*
      - *Ctenochasma*
      - *Eosipterus*
      - *Pterodaustro*
    - Pošeimis **Gnathosaurinae**
      - *Cearadactylus*
      - *Gnathosaurus*
      - *Huanhepterus*
      - *Plataleorhynchus*
      - „Pterodactylus“ *longicollum*
- **Superšeima *Dsungaripteroidea***
  - *Germanodactylus*
  - *Herbstosaurus*

- *Kepodactylus*
- *Normannognathus*
- *Tendaguripterus*
- Šeima Germanodactylidae
  - *Germanodactylus*
- Šeima Dsungaripteridae
  - *Domeykodactylus*
  - *Dsungaripterus*
  - *Lonchognathosaurus*
  - *Noripterus*
  - *Phobetor*

- **Superšeima *Azhdarchoidea***
  - Šeima Lonchodectidae
    - *Lonchodectes*
  - Šeima Tapejaridae
    - *Chaoyangopterus*
    - *Jidapterus*
    - *Sinopterus*
    - *Tapejara*
    - *Thalassodromeus*
    - *Tupuxuara*
  - Šeima Azhdarchidae
    - *Arambourgiania*
    - *Azhdarcho*
    - *Bakonydraco*
    - *Hatzegopteryx*
    - *Montanazhdarcho*
    - *Phosphatodraco*
    - Kecalkoatlis (*Quetzalcoatlus*)
    - *Zhejiangopterus*

Neaiški klasifikacija

- *Araripesaurus*
- *Mesadactylus*
- *Puntanipterus*
- *Santadactylus*

Vikiteka

Rodomas puslapis "https://lt.wikipedia.org/w/index.php?title=Pterozaurai&oldid=5619659"

Šis puslapis paskutinį kartą keistas 10 rugsėjo 2019 02:13.

Tekstas pateikiamas pagal Creative Commons Attribution/Share-Alike Licenciją; gali būti taikomos papildomos sąlygos. Detaliau – Terms of Use .